

► **Ze bleken in slechtere staat dan gedacht**

Pèrdjes krijgen hun kleur terug

Al 300 jaar draaien elk halfuur
pèrdjes rond in het Bossche stadhuis.
Maar ze zijn eventjes niet compleet.

Bart Gotink

Den Bosch

Zoals zoveel kinderen heeft ook Femke Rinkel als meisje regelmatig stilgestaan op de Bossche Markt. Starend naar boven. Wachsend tot de *pèrdjes* boven in het stadhuis nog een rondje draaiden. Nu, als volwassene, probeert ze de ruim 300 jaar oude paarden de originele kleuren terug te geven. En zijn ze dus even niet compleet.

Twee aan twee werkt Rinkel aan de paardjes, die normaal elk halfuur een rondje draaien. Die restauratie heeft wat voeten in de aarde. Al een jaar doet Rinkel onderzoek, samen met de afdeling erfgoed, naar de onderliggende kleuren, verflagen en technieken. De eerste twee, de stilstaande pèrdjes, zijn teruggezet. Twee van de vier draaiende exemplaren zijn nu aan de beurt.

„De staat van de pèrdjes bleek

wel slechter dan in eerste instantie gedacht”, aldus Rinkel. „Ze waren erg vuil en vertoonden cranelé (scheuren in de verf, red.), maar toen we ze eruit haalden, bleken ook beentjes afgebroken.”

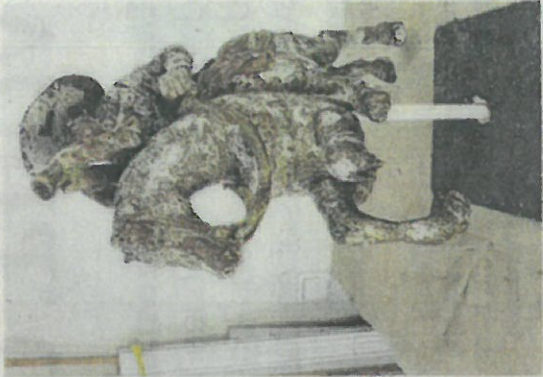
Het is misschien niet gek, gezien hoe oud de 35 centimeter hoge beeldjes zijn. Precies weet niemand het, ook Rinkel is daar niet helemaal achter gekomen. „We hebben onderzoek gedaan naar de jaarringen in het hout, maar daarvoor zijn ze niet uit de geschikte houtsoort gesneden.”

Archiefonderzoek in het *Braants Dagblad* in 1984 maakt iets meer duidelijk. „Meeester Jurriaen van Zutphen’ blijkt ‘een bedrag van tweehonderdachtig gulden’ (127 euro) te hebben ontvangen ‘wegens het makken vande instrumenten om de ruyters te doen gaen’. Daarmee is duidelijk wie het draaimechanisme heeft gemaakt, rond 1680. Maar over de

▲ **Femke Rinkel is klaar met de eerste twee pèrdjes. Nu is het volgende paar aan de beurt.** FOTO ANGELE SWINKELS

pèrdjes zelf kan niemand echt uitsluiten geven. In 1672 kreeg Daen Adraensz zesendertig gulden betaald voor ‘het snyden van 6 paercob Roman echter ook ‘vier ruyters en twee trompetters te paert tot de orloge vant stadthuys’. Hiervoor ontving hij 14 gulden. Ergens tussen 1672 en 1682 zijn de pèrdjes dus vermoedelijk op het stadhuis

▲ **Het pèrdje zonder verf.**

FOTO RINKEL RESTAURATIE & DECORATIE

kleuren en het bladgoud. Rinkel: „Door de vele lagen verf, was het reliëf nauwelijks meer zichtbaar. Bijna alle verflagen die door de jaren heen zijn aangebracht, zaten er nog onder.”

De teugels en muziekinstrumenten zijn nu opnieuw verguld.KOMende maanden volgen de andere pèrdjes. Eind 2017 hoopt Femke Rinkel helemaal klaar te zijn.

beland. Onduidelijk blijft of het om de huidige exemplaren gaat.

Bladgoud

Eigenlijk staan op het Bossche stadhuis vier ruiters te paard, die in twee tegengestelde richtingen rondraaien, terwijl er twee trompetters te paard vast opgesteld staan. Deze laatste twee zijn nu gerestoreerd met de gevonden